

Ala xa masenyi singe
Annabi Pɔlu naxan sɛbɛ
Korinti danxaniyatɔɛ pama
ma
Masenyi nde yi Kitaabui xa
fe ra

Yi Kitaabui findixi Annabi Pɔlu xa bataaxe singe nan na danxaniyatɔɛ pama bɛ, naxan nu na Korinti taa kui Gireki bɔxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e jɛrɛ ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e bore ma, ndee nu fe jaaxie rabama ginɛe ra, ndee nu wama e yetɛ igbofe boore danxaniyatɔɛe ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinelae tagi.

Kɔnɔ Annabi Pɔlu bara a kolon a adamadi birin nɔma suxude Sentanɛ xa gantanyi ra. Na nan a toxi a mu tondi Korintikae mafurukude alako e xa danxaniya xa sabati Ala xa kira xɔn. A bara bataaxe sɛbɛ e ma, naxan findixi marasi fanyi ra e bɛ. Ala Xaxili Seniyenxi nu bara na masenyi so a yi ra.

Na na a ra, Annabi Pɔlu xa masenyi findixi Kitaabui yati yati nan na danxaniyatɔɛ birin bɛ. Won nɔma lonni gbegbe sɔtode na sebeli saabui ra, naxan nɔma won malide Ala xa kira kolonde a fiixe ra. Ala xa won mali alako won xa so na xaranyi kui, a fa findi won ma jɛrɛ ki ra. Amina.

Ala xa masenyi singe

Annabi Pɔlu naxan seɓe Korinti danxaniyatɔe pama ma

Danxaniyatɔe xa lanyi

¹ N tan Pɔlu, Ala naxan janigexi a xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xɛera ra, a nun Sositene, muxu yi bataaxe seɓexi wo tan nan ma, ² Ala xa danxaniyatɔe pama, naxan na Korinti. Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara wo xili wo xa findi Ala gbe ra, wo xa findi seniyeɗɗe ra. Muxu bara yi seɓe wo ma, a nun mixi birin ma naxee e xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, naxan findixi e tan nun won tan Marigi ra. ³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi won Marigi ra, e xa hinne nun boɗɗesa fi wo ma.

⁴ N Ala tantuma temui birin wo xa fe ra, a to hinne wo ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. ⁵ A bara wo xa fe birin nakamali masenyi nun fahaamui kamalixi ra. ⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa nɗndi to sabatixi wo ya ma, ⁷ wo bara Ala xa ki birin soto, wo hayi mu na fe gbete ma sɔnɔn, beemanu won Marigi Isa fa waxati wo naxan mamefe. ⁸ A seɓe fima ne wo ma han dunja rapɗonyi, alako yunubi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa fa temui. ⁹ Ala na a xui xanbi ra, a tan naxan wo xilixi alako lanyi xa lu wo nun a xa Di tagi, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo rasi won Marigi Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, lanyi xa lu wo tagi. Wo naxa mee wo bore ra, wo xa lan

xaxili nun janige keren ma. ¹¹ N ngaxakerenyie, Xolowe xa mixie bara a fala n be, a lantareya na wo tagi. ¹² N bara a me a nde a falama, «N tan biraxi Polu nan foxo ra,» nde fan a falama, «N tan biraxi Apolosi nan foxo ra,» nde a falama, «N tan biraxi Kefasi nan foxo ra,» a nde fan a falama, «N tan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi nan foxo ra.» ¹³ Ala xa Mixi Sugandixi keren xa mu a ra? Polu nan banban wuri magalanbuxi ma wo be? Wo wo xunxaxi ye xora Polu xili nan na? ¹⁴ N bara Ala tantu n mu mixi yo xunxaxi ye xora wo ya ma, bafe Kirisipu nun Gayu ra. ¹⁵ Na kui, mixi yo mu noma a falade a xunxa ye xora n xili nan na. ¹⁶ N bara Sitefana xa denbaya fan xunxa ye xora, konon na donxoe, n mu laxi a ra xa n bara mixi gbete xunxa ye xora fa. ¹⁷ Ala xa Mixi Sugandixi mu n xee mixi xunxade ye xora. A n xeexi ne n xa a xa xibaaru fanyi kawandi ti. Na mu rabama adamadi xa lonni ra de, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi xa wuri magalanbuxi tide yelebuma ne.

¹⁸ Isa faxafe wuri magalanbuxi ma, na masenyi findixi xaxilitarepa nan na mixi loexie be, konon a findixi Ala xa senbe nan na muxu tan kisi mixie be. ¹⁹ A sebexi Kitaabui kui, «N lonnilae xa lonni xun nakanama ne, n xaxilimae xaxili findi fuyan na.» ²⁰ Lonnila go? Seriyε karamoxo go? To xaxilima go? Ala bara yi dunjina xa lonni mafindi xaxilitarepa ra. ²¹ Dunjina mixie to mu no Ala xa lonni kolonde e yete xa lonni saabui ra, Ala naxa tin danxaniyatoe rakiside a xa kawandi saabui ra, dunjina mixie naxan mapoxunma xaxilitarepa ra. ²² Yuwifie wama

tonxumae tofe, Girekikae na lɔnni fenfe, ²³ kɔnɔ muxu tan Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe nan kawandima. Yuwifie birama ne barima e mu lama na ra, si gbeteɛ fan ɲɔɔ a ma a daxuna na a ra. ²⁴ Kɔnɔ Ala naxee xilixi Yuwifie nun si gbeteɛ ya ma, e lama ne a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Ala senbe nun Ala xa lɔnni nan masenma ne. ²⁵ Adamadie e maɲɔxunxi a Ala xa lɔnni findixi xaxilitareɲa nan na, kɔnɔ a nɔndi ki ma a dangi adamadie xa lɔnni ra. E maɲɔxunxi a Ala senbe mu gbo, kɔnɔ a senbe dangi e gbe ra pon!

²⁶ N ngaxakerenyie, wo xa a mato Ala mixi mɔɔli mundun xilixi wo ya ma. Lɔnnila gbegebe mu na, adamadi ki ma. Senbemaɛ fan mu gbo. Bannamixie fan mu wuya. ²⁷ Kɔnɔ Ala bara dunɲa lɔnnilae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, e naxee findixi lɔnnitaree ra. Ala bara dunɲa senbemaɛ rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, naxee luxi e be alɔ senbetaree. ²⁸ Ala bara mixi sugandi, naxan tide mu gbo dunɲa mixie be, naxee mu xili xungbe sɔɔ, naxee mu kolonxi sese ra, alako na xa findi yaagi ra booree be. ²⁹ Na kui, mixi yo mu nɔma a yete matɔɔɔde Ala ya i. ³⁰ Ala nan a niyaxi wo xa lu a xa Mixi Sugandixi Isa i. Ala bara Isa findi won ma lɔnni, won ma tinxinyi, won ma marasenyenyi, nun won xunsare ra. ³¹ Na nan na ki, won xa a raba alɔ a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Xa mixi wama a yete matɔɔɔfe fe nde ma, a xa a yete matɔɔɔ a Marigi xa fe nan na.»

2

Ala xa lɔnni

¹ N ngaxakerenyie, n to fa wo yire, n mu Ala xa seedeɓoxoya masenxi wo be woyenyi xungbee xa ra, xa na mu a ra adamadi xa lonni ra. ² N nu bara nate tongo n xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nun a xa faxe xa fe gbansan nan masen wo be. ³ N naxa ti wo ya i senbetareya ra. Na temui n nu na serenfe gaaxui ra.

⁴ N ma masenyi nun n ma kawandi mu nu fatanxi adamadi xa lonni ra. N mu kawandi tixi woyenyi xungbee ra. N na ti Ala Xaxili senbe nan na, ⁵ alako wo naxa danxaniya adamadi xa lonni saabui ra, wo xa danxaniya Ala senbe nan saabui ra.

⁶ Muxu lonni masenma mixi kamalixie be, kono lonni naxan mu fatanxi to mixie nun to mangee ra. E tan xa fe xun fama ne rakanade.

⁷ Muxu Ala xa lonni nan masenma, Ala lonni naxan noxunxi kabi dunija fole, naxan findima won be nore ra. ⁸ To mangee mu nu fahaamui soto na xa fe ma, xa na mu a ra e mu Marigi Nore Kanyi mabanbanma wuri magalanbuxi ma nu. ⁹ Na fe luxi alo Kitaabui a masenxi ki naxe, «Ala naxan yailanxi a xanuntenyie be,

adama ya mu a toma,

adama tuli mu a mema,

adama xaxili mu a kolonma.»

¹⁰ Ala bara na masen won be a yete Xaxili saabui ra. Ala Xaxili fe birin kolon, hali Ala yati xa fe tilinxie. A nee birin kolon. ¹¹ Nde adama xa fe kolon, xa a yete xaxili mu a ra? Ala xa fe fan, mixi yo mu a kolon. Ala Xaxili gbansan nan na fe mooli kolon.

¹² Won mu noma Ala xa hinne fahaamude adamadi xaxili saabui ra. Ala, a Xaxili naxan

fixi won ma, na nan noma na masende won be. ¹³ Won mu na fe masenma adamadi xa lonni ra, won na masenma Ala Xaxili nan ma lonni ra. Ala xa fe nan masenma Ala Xaxili saabui ra. ¹⁴ Kono adama naxan mu Ala Xaxili soto, a mu noma Ala Xaxili xa fe fahaamude. Na luma ne a be alo daxuna, barima a mu noma sode a kui Ala Xaxili xanbi. ¹⁵ Adama naxan Ala Xaxili sotoxi, na kanyi nan noma fe birin fahaamude. A booree mu noma a makiitide na fee kui. ¹⁶ Na nan a toxi a sebexi Kitaabui kui, «Nde Marigi Xaxili kolon, a xa marasi nde fi a ma?» Kono Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili na won tan boje i.

3

Ala xa walikɛɛ

¹ N mu nu noma woyende wo be alo n nu wama a xon ma ki naxe, barima wo mu luxi alo Ala Xaxili kanyie. Wo luxi ne alo dunja mixie, naxee xa danxaniya mu gexi kamalide sinden. ² N nu bara wo xaran fe singee ra, alo dingɛ xije fima a xa diyore ma ki naxe. N mu wo xaran fe xoxoxe ra, barima wo mu nu noma na fahaamude. Dingɛ fan mu sube fima diyore ma. Han ya wo mu noma xaranyi xoxoxe kolonde, barima wo na birafe dunja fee nan foxo ra. ³ Tɔne nun lantareya to gbo wo ya ma, na mu a masenma xe a dunja mixie nan wo ra, naxee na birafe adamadi waxonfe foxo ra? ⁴ Mixi nde to a falama wo ya ma, «N biraxi Polu nan foxo ra,» mixi gbete fan a fala, «N tan biraxi Apolosi nan foxo ra,» na mu a masenma xe a wo luxi ne alo dunja mixie? ⁵ Nde na Apolosi ra? Nde na Polu ra? Muxu findixi Ala xa walikɛɛ nan tun na

Ala naxee xεεxi alako wo xa danxaniya. Ala wali naxan soxi muxu yi ra, muxu bara na raba.

⁶ N tan bara sansi xori si, Apolosi bara ye sa a ma, kɔnɔ Ala nan a niya a xa bula, a xa mɔ.

⁷ Mixi naxan sansi xori sima, a nun mixi naxan ye sama a ma, e tide mu gbo. Ala nan tide gbo,

barima a tan nan a niya sansi xa mɔ. ⁸ Naxan sansi xori sima, nun naxan ye sama a ma, e birin

lan, e birin fama nε e xa wali sare sɔtɔde. ⁹ Muxu tan findixi Ala xa walikεε nan na. Wo tan luxi

nε alɔ Ala xa xε, xa na mu a ra a xa banxi. ¹⁰ Ala bara a janige a xa hinne kui, n xa wali

suxu a bε. Na misaalixi banxi ti wali nan na. N bara lu alɔ banxiti. N tan nan banxi kɔɔrinma,

boore biriki dɔxɔ. Kɔnɔ kankan xa mεeni a wali ki ma. ¹¹ Mixi yo mu nɔma fe gbete findide na

banxi bunyi ra, bafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra. ¹² Mixi naxee banxi tima na bunyi fari xεema ra,

xa na mu a ra gbeti, xa na mu a ra gεmε tofanyi, xa na mu a ra wuri, xa na mu a ra sεxε fanyi, xa

na mu a ra sεxε fori ra. Kankan xa wali matoma nε. ¹³ Kiiti lɔxɔε na wali birin makenenma nε. Na kiiti luma nε alɔ tε

naxan fama kankan xa wali makenende. ¹⁴ Xa banxiti xa wali sa na tε imini, a fama nε wali sare sɔtɔde. ¹⁵ Kɔnɔ xa a

sa li a xa wali naxa gan na tε ra, a tɔɔroma nε. A fama nε kaside alɔ mixi naxan natangaxi tε ma.

¹⁶ Wo mu a kolon wo findixi Ala xa hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala Xaxili sabatixi wo bɔɔɔe i. ¹⁷ Xa mixi nde Ala xa hɔrɔmɔbanxi

kana, Ala na kanyi fan kanama nε, barima a xa hɔrɔmɔbanxi seniyen. Wo tan nan findixi na hɔrɔmɔbanxi ra.

¹⁸ Wo naxa wo yetε madaxu. Xa mixi nde

a yete findixi lonna ra dunija ki ma, a xa a yete magoro alako a xa lonni yati kolon. ¹⁹ Yi dunija mixie xa lonni findixi daxupa nan na Ala be. A sebexi Kitaabui kui, «Ala gantanyi tema ne lonnae be e yete xa lonni nan na.» ²⁰ A man sebexi, «Marigi a kolon dunija mixie xa lonni findixi fe fufafu nan na.»

²¹ Wo naxa wo xaxili ti mixi yo ra, barima e findixi wo malima nan na. ²² Polu yo, Apolosi yo, Kefasi yo, e birin findixi wo malima nan na. Fe naxan birin na dunija, fe naxan birin na wo xa dunijeigiri kui, fe naxan birin na na, a nun fe naxan birin sa fama, hali faxe, na birin na na wo tan nan malife ra. ²³ Wo tan na Ala xa Mixi Sugandixi nan be, Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala nan be.

4

Ala xa kiiti

¹ Na na a ra, wo xa a kolon muxu tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa walikse nan na, Ala xa gundoe taxuxi naxee ra. ² Xa fe nde taxuxi mixi ra, a lanma a xa na rawali a rawali ki ma. ³ Xa wo wama n makiitife, xa na mu a ra kiitisa gbete wama n makiitife, fefe mu a ra. N mu n yete yati makiitima. ⁴ N tan be, n mu fe jaaxi yo rabaxi, konɔ n yete makiitife tan mu findixi tinxinyi ra n be. N Marigi nan findixi n ma kiitisa ra. ⁵ Na kui, wo naxa kiiti yo sa beenun Marigi xa kiiti waxati. A tan nan fe makenenma naxan noxunxi dimi kui. A tan nan janige makenenma naxan na mixi boje ma. Na waxati, Ala mixie matoxoma e xa wali bere nan na.

⁶ N ngaxakerenyie, n bara misaali nde masen wo be n tan nun Apolosi xa fe ra, alako wo xa yi sebeli fahaamu, «Wo naxa yaamari sebexi matandi.» Na kui, wo naxa wo yete igbo lufe ra mixi nde xanbi ra. ⁷ Nde i findixi fisamante ra? Munse na i yi ra, i mu naxan sotoxi Ala saabui ra? Xa wo na sotoxi Ala nan saabui ra, munfe ra wo wo yete igboma alo a fatanxi wo tan nan na? ⁸ A luxi alo wo bara wo waxonfe birin soto muxu xanbi, wo bara banna, wo bara findi mangee ra. Xa a sa na na ki ne, na birin xa sooneya wo be, alako muxu fan xa lu wo seeti ma mangeya kui. ⁹ A luxi n be alo Ala bara a ragiri muxu tan xerae ma, muxu xa findi xanbiratie ra, alo mixie e naxee faxama dunija birin ya tode ra, malekee nun adamadie ya xori. ¹⁰ A luxi alo muxu bara daxu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, konon wo tan bara findi xaxilimae ra a xa fe ra. Muxu senbe bara non, konon wo tan gbe xun bara masa. Muxu bara mayele soto, konon wo tan bara binye soto.

¹¹ Han ya muxu toroma kaame nun ye xoli ma. Dugi mu na muxu yi ra. Mixie muxu bonboma, e bara muxu findi mixi rabejinxie ra. ¹² Muxu baloxi muxu yete xa wali nan na. Mixie na muxu konbi, muxu dubama ne e be. Mixie na muxu jaxankata, muxu dipema ne e ma. ¹³ Mixie na muxu xili kana, muxu woyen fanyi falama ne e be. Han ya muxu tide mu na dunija mixie be, muxu bara lu e be alo mixi fufafu.

¹⁴ N mu wama wo ifufe ne, konon n wama wo rasife ne alo n ma di maxanuxie. ¹⁵ Wo nona karamoxo gbege sotide Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, konon n keren peti nan findixi wo baba

ra, naxan bara Inyila Isa masen wo be, wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma. ¹⁶ N ma marasi nan ya wo be: Wo xa bira n ma misaali nan foxo ra. ¹⁷ Na na a ra, n bara Timote xee wo yire, alako a xa wo ratu n napepe ki ma Isa xa fe kui, n danxaniyatoe jamae birin xaranma naxan na yire birin. N ma di maxanuxi Timote danxaniyaxi Marigi keren nan ma.

¹⁸ Ndee bara e yete igbo wo ya ma. E joxo a ma n mu sigama wo yire, ¹⁹ konoo, xa Ala tin, a gbe mu luxi n xa wo xonyi li. Na temui n fama a kolonde xa na yete igboe xa woyenyi fama findide nondi ra. ²⁰ Ala xa mangeya mu findixi woyenyi gbansan xa ra, a findixi senbe yati nan na. ²¹ Wo wama munse xon? N xa siga wo xonyi luxusinyi ra, ka n xa siga xanunteya nun dije ra?

5

Yunubi jaaxi bafe

¹ N bara a me a fe jaaxi mooli nde na wo ya ma, naxan mu toma hali kaafirie ya ma. A xeme nde luma a baba xa gine kolon na gine ra. ² A nu lan ne yi fe xa wo bope tooo, wo fa na kanyi ramini wo tagi, konoo wo na wo yete igbofe tun. ³ Hali n tan mu na wo yire, n xaxili tan na wo tagi. N jan bara na kanyi makiiti ⁴ Marigi Isa xili nun a senbe ra. N na wo xanbi ra. ⁵ Yi mixi mooli xa so Sentane yi ra, na fe jaaxi xun xa rakana yakosi, alako na kanyi nii xa kisi Marigi xa loxo.

⁶ Yete igbofe mu fan. Wo mu a kolon lebini siyadi farin gbegbe ratema ne? ⁷ Wo lebini fori

ba wo ya ma, alako wo xa lu alo farin neene lebini mu saxi naxe i. A nɔndi ki ma wo na na ki ne. Ala xa Mixi Sugandixi bara findi won ma serexe ra, naxan misaalixi yexee ra naxan kon naxabama Sayamaleke Dangi Sali. ⁸ Won xa na sali raba seniyenyi kui. Won xa fe kobi nun fe jaaxi ba won ya ma, alo lebini fori bama won ma banxie kui ki naxe na sali. Nɔndi nun boje fiixe xa lu won yi ra. Na kui won misaalima taami lebinitare nan na.

⁹ N bara a sebe wo ma bataaxe kui, wo nun yenelae naxa lu defanbooreya kui. ¹⁰ Konɔ n mu wama a falafe xe wo be a wo nun yenela birin naxee na dunja, a nun milantee, mujetie, nun kuye batuie, wo nun nee naxa de masara. Xa a sa na na ki ne, a lima na fan fo wo keli dunja ma de! ¹¹ N waxi a sebefe ne wo ma, defanja naxa lu wo nun mixi tagi, naxan a yete findima wo boore danxaniyatɔe ra, konɔ a fa findi yenela ra, xa na mu a ra milante, kuye batui, konbiti, siisila, xa na mu a ra mujeti. Wo nun na mixi mooli, wo naxa wo dege yati yire keren. ¹² N tan mu noma mixie makiitide naxee mu na danxaniyatɔe pama ya ma, konɔ a lanma won xa won boore danxaniyatɔee nan makiiti. ¹³ Naxee mu na danxaniyatɔe pama ya ma, Ala nan nee makiitima, konɔ a lanma wo tan xa «mixi jaaxi keri wo tagi.»

6

Danxaniyatɔe xa kiiti

¹ Fe nde na mini wo tan danxaniyatɔee tagi, wo noma sigade di na kalamui sade kaafirie xa

kiiti banxi kui? Wo mu sigama seniyeɗɗe xa yire? ² Wo mu a kolon seniyeɗɗe nan fama dunija birin makiitide? Xa wo tan nan dunija makiitima, wo fa taganxi yi kiiti xunxurie sade di? ³ Wo mu a kolon a won fama ne malekee yati makiitide? Na kui, won fa taganxi yi dunija fee makiitide munfe ra? ⁴ Xa yi dunija fe nde bara mini wo tagi gere ra, hali wo mixi xuri nde tongo danxaniyatɗe jama ya ma, na noma ne na kiiti sade wo be.

⁵ Wo mu yaagima na ra? Lɗonnila yo mu na wo ya ma naxan noma kiiti sade danxaniyatɗe tagi? ⁶ Kɗo danxaniyatɗe e boore kalamuma kaafiri xa kiiti banxi kui. ⁷ Gere to na wo tagi, na bara a masen a wo xun bara rakana. Munfe ra wo mu dijema wo bore haake ma, hali na findixi kasare nan na wo be? ⁸ Kɗo wo tan harige bama wo boore danxaniyatɗe yi ra tinxintareya ra.

⁹ Wo mu a kolon a mixi jaaxi mu ariyanna sɗoma ke ra? Wo naxa wo yete madaxu. Langoe gine yo, kuye batui yo, yeneɗa yo, langoe xeme yo, xeme naxan nun xeme kafuma, ¹⁰ mujeti, milante, siisila, konbiti, nun mixi madaxui, e sese mu ariyanna sɗoma ke ra. ¹¹ Ndee na wo ya ma naxee nu na na fe mɗoli kui, kɗo wo bara rafixe, wo bara raseniyeɗ, wo bara matinxin, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, a nun Ala Xaxili saabui ra.

¹² Fe birin nadaxaxi n be, kɗo a birin xa mu fan n be. Fe birin nadaxaxi n be, kɗo n mu tinma na fe mɗoli nde xa no n na. ¹³ Ala nan donse daaxi adama xa baloe ra, a adama daaxi ne a xa na donse don, kɗo Ala na birin jɗonma

ne. Ala mu adama fate daaxi a xa yene raba. A adama daaxi a Marigi nan be. Marigi man meenima ne adama fate ma. ¹⁴ Ala naxan won Marigi rakelixi faxe ma, a fama ne won tan fan nakelide faxe ma a senbe ra.

¹⁵ Wo mu a kolon wo fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi nan ma, alɔ wo fate salonyie fatuxi e bore ra ki naxe? Xa mixi fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi ma, a mu lan na kanyi nun langoe xa kafu. ¹⁶ Astɔfulahi! Wo mu a kolon mixi naxan nun langoe kafuma, a tan nun na langoe findima fate keren nan na? A sebeɔi Kitaabui kui, «Xeme nun gine findima fate keren nan na.» ¹⁷ Kɔnɔ mixi naxan bara fatu Marigi ma, e xaxili findima keren nan na.

¹⁸ Wo wo gi langoeɔa ma. Yunubi gbete mu findixi haake ra mixi fate ma, kɔnɔ langoeɔa tan haake sɔtɔma mixi fate nan na. ¹⁹ Wo mu a kolon wo fate findixi Ala Xaxili Seniyenxi xa hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala bara a Xaxili raso wo boɔe i. Wo mu findixi wo yete gbe xa ra sɔnɔn. ²⁰ Ala nan wo xunsaraxi xunsare xɔrɔxɔe ra. Na nan a toxi wo xa Ala matɔxɔ wo fate nun wo xaxili ra, naxee findixi Ala gbe ra.

7

Futi seriye

¹ N wama wo xa sebeli yaabife. A fan xeme be a lufe a mu gine dɔxɔ, ² kɔnɔ yene to bara gbo, a lanma xeme tan, kankan xa a gbe gine sɔtɔ. Gine fan, kankan xa a gbe mɔri sɔtɔ. ³ Xeme lanma a xa gine waxɔnfe raba futi ki ma. Gine fan lanma a xa a xa mɔri waxɔnfe raba futi ki ma. ⁴ Gine fate luma a xa mɔri xa yaamari nan

bun ma, xeme fan fate luma a xa gine xa yaamari nan bun ma. ⁵ Wo naxa tondi wo bore be, fo wo firin nalan a ma wo xa Ala maxandi temui naxe waxatidi nde bun ma. Na dangi xanbi, wo man xa lu yire keren, xa na mu a ra, xa wo mu fata wo yete suxude, Sentane fama ne wo ratantande. ⁶ N xa marasi nde fi wo ma, konɔ yaamari mu a ra. ⁷ A xoli n ma mixi birin xa lu alo n tan, konɔ Ala mu mixi birin kima keɲa keren. A a ragirixi nde xa no fe nde rabade, boore fan xa no fe gbete rabade.

⁸ N xa a fala xeme be, naxee mu nu gine doxo sinden, xa na mu a ra gine naxee mu na xeme taa sinden, xa na mu a ra kaape ginee, xa na mu a ra xeme naxan xa gine laaxirayaxi, e fan xa bira n ma misaali foxo ra. ⁹ Konɔ xa wo mu noma wo yete suxude, wo xa futi xiri. Futi xirife fisa fate waxonfe be.

¹⁰ N bara xeme nun a xa gine yamari, gine naxa mee a xa mɔri ra. Na yaamari mu fatanxi n tan na, a fatanxi Marigi nan na. ¹¹ Xa a sa li gine naxa mee a xa mɔri ra, a xa lu xemetareɲa kui, xa na mu a ra a xa gbilen a xa mɔri xon ma. Xeme fan naxa mee a xa gine ra.

¹² Wo tan naxee luxi, n bara wo fan nasi, Marigi xa yaamari mu a ra. Xa a sa li danxaniyatɔe bara gine danxaniyatare doxo, na gine fa tin lude a yi ra, na xeme naxa mee a ra. ¹³ Xa na mu a ra, xa a sa li gine bara doxo xeme danxaniyatare xon, na xeme fa tin na gine ra, na gine naxa mee a xa mɔri ra. ¹⁴ N a falama fe naxan ma, na gine xa mɔri danxaniyatare noma seniyende a xa gine danxaniyatɔe saabui

ra, xa na mu a ra na gine danxaniyatare noma seniyende a xa mōri danxaniyatōe saabui ra. Xa danxaniyatōe mēema a xa denbaya ra, a xa die mu seniyenma nu, kōnō xa a lu a xa denbaya xun ma, e seniyenma nē. ¹⁵ Xa danxaniyatare bara mēe a xa gine ra, xa na mu a ra a xa mōri ra, a xa siga. Xeme danxaniyatōe, xa na mu a ra gine danxaniyatōe, a mu xirixi mixi danxaniyatare ma. Ala wama nē won xa lu bōpēsa kui. ¹⁶ Gine, i a kolon xa i noma a niyade i xa mōri xa kisi? Xeme, i a kolon xa i noma a niyade i xa gine xa kisi?

¹⁷ Kankan xa jere kira xon ma Marigi a tixi naxan xon. Kankan xa wali raba Marigi be a naxan soxi a yi ra. N na yaamari nan masenma danxaniyatōe jama birin be. ¹⁸ Xa Ala bara mixi sunnaxi xili danxaniya ma, na kanyi xa tin a xa sunne ra. Xa Ala bara sunnatate xili danxaniya ma, na kanyi xa lu a sunnatateya kui. ¹⁹ Sunnate nun sunnatateya, fefe mu a ra. Ala xa yaamari rabatufe, na nan tide gbo. ²⁰ Kankan xa lu a kepa, alo Ala a xilixi temui naxe. ²¹ Konyi nan nu na i ra, Ala i xilixi temui naxe? I naxa kontofili. Xa i noma xoreya sotode, na fan. ²² Hali i Marigi Ala i xilixi konyiya nan kui, lasiri nan i ra i Marigi Ala mabiri. Hali i Marigi Ala i xilixi lasiriya nan kui, konyi nan i ra Ala xa Mixi Sugandixi mabiri. ²³ Wo xunsaraxi sare xoroxoe nan na. Wo naxa findi adama xa konyie ra. ²⁴ N ngaxakerenyie, kankan xa lu a kepa, alo Ala a xilixi temui naxe.

²⁵ Marigi mu n yamarixi ginedimedie xa fe ra, kōnō n wama marasi nde fife wo ma, n tan, Ala kinikinixi naxan ma, a naxan matinxinxi. ²⁶ N

tan be, a fisa xa ginɛdimedi mu doxo xeme taa sinden, barima yi waxati a xoroxo. ²⁷ Xa gine kanyi nan i ra, i naxa a bejin. Xa ginetare nan i ra, i naxa gine fen. ²⁸ Xa i gine fenma, na mu findima yunubi ra. Xa ginɛdimedi doxo xeme taa, na fan mu findima yunubi ra. Kono mixi naxee na mooli rabama, e fama tooroode yi dunijeigiri kui. N wama e ratangafe na toore nan ma.

²⁹ N ngaxakerenyie, n wama naxan masenfe wo be, waxati gbegbe mu luxi sonon. Keli yakosi ma, gine na naxan yi, a xa lu alo ginetare. ³⁰ Naxan na wafe, a xa lu alo a mu seewaxi. Naxan na se sarafe, a xa lu alo se mu a yi. ³¹ Naxan na dunija fe rawalife, a xa lu alo a tide mu na, barima yi dunija na nonfe ne yi ki. ³² A xoli n ma wo xa kontofili birin bejin. Naxan mu futi xirixi, a xa bira Ala xa fee nan foxo ra, alako Marigi xa jalexin a xa wali ra. ³³ Kono naxan futi xirixi, a tan nan birama dunija fee foxo ra, alako a xa gine xa jalexin a xa wali ra. ³⁴ Na temui a na fe firin nan kui na ki. Gine fan, naxan mu na xeme taa, a findi ginɛdimedi ra, a birama Marigi xa fee nan foxo ra, alako a fate nun a xaxili xa seniyen. Kono naxan doxoxi xeme taa, a tan nan birama dunija fee nan foxo ra, alako a xa moori xa jalexin a xa wali ra. ³⁵ N yi fe falama wo xa munafanyi nan xa fe ra. N mu a falama yanfanteya xa ma. A xoli n ma wo xa lu fe fanyi nan kui, wo xa gbaku Marigi ma, kontofili gbete yo naxa lu wo ma.

³⁶ Mixi naxan bara gine fen folo, a fa a kolon

a mu noma a yete suxude, a a maroxunxi ne a a lanma a xa na gine dɔxo, a lanma a xa na raba. A mu findixi yunubi ra. Ginefenyie xa futi xiri e nun a xa gine tagi. ³⁷ Kɔno ginefenyi naxan noma a yete suxude, naxan bara nate tongo a yete ra a naxa gine dɔxo, na kanyi bara fe fanyi raba. ³⁸ Na kui, naxan ginedimedi fenxi dɔxoma, na bara fe fanyi raba, kɔno naxan mu a dɔxoma, na bara fe fanyi raba dangife boore ra.

³⁹ Gine nun a xa mɔri luma a ra han a xa simaya danyi ne. Kɔno xa a xa mɔri faxa, a noma dɔxode xeme gbete xon ma. A noma dɔxode xeme xon a nu wa naxan yo xon, kɔno a xa findi Ala xa mixi nan na. ⁴⁰ Kɔno n tan be, a xa seewe xun masama ne xa a sa lu kaape kui. N laxi a ra a Ala Xaxili na n bope i.

8

Serexe donfe naxan baxi kuye be

¹ Won birin bara fahaamui soto serexe sube xa fe ma naxan baxi kuyee be. Fahaamui noma findide yete igbona ra, kɔno xanunteya nan mixie ralimaniyama. ² Mixi naxan joxo a ma a bara ge fahaamui sotide, nde luxi a xa fahaamui ra. ³ Kɔno mixi naxan Ala xanuma, Ala bara na kanyi kolon.

⁴ N xa fe nde masen wo be serexe sube donfe ma naxan baxi kuyee be. Won a kolon kuye yo mu na dunja naxan findixi Ala ra. Ala keren peti nan na. ⁵ Dunja mixie fe gbegbe findima alae ra koore nun boxi ma. E e xilima «alae,» e e xilima «marigie.» ⁶ Kɔno won tan be Ala keren peti nan na, Baba Ala naxan se birin daaxi, won

findixi naxan gbe ra. Marigi keren peti nan na, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, se birin daaxi naxan saabui ra, won fan jengima naxan saabui ra.

⁷ Κονο mixi birin mu gexi fahaamui sɔtode na fe ma. Mixi naxee nu bara dari kuye fee ra, han yakosi e νε σερεχε sube donma, e tan be a baxi kuye nan be. E xaxili to mu gexi fee fahaamude sinden, e yunubi sɔtoma na sube donfe kui. ⁸ Donse mu mixi makorema Ala ra. Xa won bara a don, xa won bara a lu na, a birin keren. ⁹ Wo xa a mato a fanyi ra, alako wo xa xoreya naxa a niya fahaamutare xa yunubi soto. ¹⁰ Xa fahaamutare nde bara wo tan fahaamui kanyi to, wo doxoxi teebili ra kuyee banxi kui, na noma a niyade fahaamutare fan xa kuye σερεχε sube don. ¹¹ Na kui, fahaamutare, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan be, a fama loede i tan nan ma fahaamui saabui ra. ¹² Na kui, wo bara yunubi raba wo ngaxakerenyi fahaamutaree ra, wo man bara yunubi raba Ala xa Mixi Sugandixi ra. ¹³ Na nan a toxi, xa donse nde a niyama n ngaxakerenyi xa yunubi tongo, n tan bara dijɛ na donse ma, alako n naxa n ngaxakerenyi rabira.

9

Kawanditi xa wali

¹ Lasiri xa mu na n na? Xɛera xa mu na n na? N mu won Marigi Isa toxi xɛ? Marigi mu n xɛxi wo yire xɛ, alako wo xa danxaniya?

² Temunde booree mu n kolon xɛera ra, konɔ wo tan n kolon, barima wo xa danxaniya findixi n

ma xεεraya tɔnxuma nan na Marigi xa fe ra. ³ N ma xunmafale nan na ki mixie bε naxee wama n makiitife.

⁴ A mu daxa muxu xa muxu dεge, muxu xa muxu min? ⁵ A mu daxa muxu xa ginε danxaniyaxi dɔxɔ, naxan luma muxu sεeti ma muxu xa jεrε kui, alɔ xεera booree a rabama ki naxε, a nun Marigi ngaxakerenyie nun Kefasi?

⁶ Ka n tan nun Baranabasi gbansan nan lan muxu xa wali muxu xa baloe xa fe ra? ⁷ Sɔɔri mundun a yetε rabaloma? Bɔxi rawali mundun mu a xa sansi bogi donma? Xuruse demadonyi mundun mu a xa xuruse xijε minma? ⁸ Adama xaxili gbansan nan na ki? Ala xa seriye fan mu na mɔɔli masenma xε?

⁹ A seβexi Tawureta Munsa kui, «Ninge nε mengi luxutama, wo mu lan wo xa a dε xiri.» Na kui, Ala wama mεenife ningee nan gbansan ma, ¹⁰ ka a na fala won tan nan fan ma fe ra? Iyo, a na seβε won tan nan ma fe ra. Walike walima fe nde nan ma. Mixi maale boronma nε alako a xa baloe sɔtɔ. ¹¹ Xa muxu bara wakili wo bε alako wo xa Ala kolon, a mu lanma xε muxu xa se sɔtɔ wo yi ra? ¹² Xa mixi gbetεe na mɔɔli sɔtɔma wo ra, a mu lanma xε muxu singe xa na sɔtɔ? Kɔnɔ muxu mu na findixi tekur ra wo mabiri. Muxu bara dije na birin ma, alako Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandife naxa matɔɔɔ.

¹³ Wo mu a kolon sεrεxεdubεe fan baloma sεrεxεe nan na naxee baxi Ala xa hɔrɔmɔbanxi bε? Sεrεxεdubε naxee sεrεxε sama sεrεxεbade, e xa baloe minima na sεrεxεe nan kui. ¹⁴ Na ki Marigi bara yaamari fi a Ala xa xibaaru fanyi kawanditie xa balo e xa kawandi ti kui.

15 N tan mu na findixi teku ra fefe ma. N man mu yi bataaxe sebexi xe alako wo xa n ki. Kawandi tife kobiri xanbi a bara findi jɛlexinyi ra n be. N mu tin mixi yo xa na jɛlexinyi ba n yi ra, hali na findi faxe nan na n be. 16 N mu noma n yete igbode n ma kawandi wali xa fe ra. Kawandi tife findixi Ala xa yaamari nan na n be. Naxankate na n be, xa n mu Ala xa xibaaru fanyi kawandi. 17 Xa n keren nan a janigexi nu, a lanma n xa sare soto. Kono xa a mu fatanxi n yete janige xa ra, n na xeraya nan nabafe tun, naxan taxuxi n na. 18 Na kui, n sare findima munse ra? N sare findima na jɛlexinyi nan na, naxan fatanxi Ala xa xibaaru fanyi kawandife ra sare xanbi n nu noma naxan maxorinde.

19 Hali lasiri nan n na, n nan n yete findima mixi birin xa konyi nan na alako n xa mixi gbegbe soto Ala be. 20 N nan jɛrema Yuwifi ki nan ma Yuwifie ya ma alako n xa e soto Ala be. N nan jɛrema Munsa xa seriye ki nan ma, hali n mu na na yaamari bun ma, alako n xa mixie soto Ala be naxee na na seriye bun ma. 21 Xa n na mixie ya ma naxee mu na Munsa xa seriye bun ma, n fan luma e gbe ki ne, alako n xa na mixi mooli soto Ala be. N nan jɛrema na ki ne hali n tan to na Ala xa seriye bun ma. N na a xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma. 22 N bara jɛre fahaamutareja ki ma fahaamutaree ya ma, alako n xa e fan soto Ala be. N bara fe mooli birin naba, n bara jɛre mixi mooli birin gbe ki ma, alako n xa mixi ndee soto Ala be. 23 N fe birin nabama alako Ala xa xibaaru fanyi xa kawandi, n fan xa lu na neme kui.

²⁴ Wo mu a kolon gi mixi naxee gbatama jama ya xori, mixi keren gbansan nan geenima, a sare soto? Wo fan xa jere a fanyi ra wo xa dunijeigiri kui, alako wo xa sare soto Ala ra. ²⁵ Gi mixi naxee gbata rabama, e fe xoxoxoe mooli birin nabama, alako e xa geeni, hali na sare mu bu. Won tan nan sare nde sotoma naxan buma abadan. ²⁶ Na nan a toxi n luma n jere ki mato ra a fanyi ra, n mu bonboma fe fufafu ra. ²⁷ N nan n yete suxuma ne senbe ra, alako n tan kawanditi fan naxa fa Ala xa masenyi matandi, n xa loe.

10

Isirayila xa misaali

¹ N ngaxakerenyie, n mu wama wo xa neme a ma won babae naxan nabaxi. E naxa jere nuxui bun ma, e naxa baa igiri. ² E nun Annabi Munsa, e birin naxa fe keren idangi nuxui kui a nun baa igiri kui. ³ E birin naxa donse don naxan fatanxi Ala ra. ⁴ E birin naxa minse min, Ala naxan namini fanye ma. Na fanye, Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, naxan nu biraxi e foxo ra. ⁵ Kono mixi gbegbe nu na e ya ma, naxee mu nu gexi rafande Ala ma, na nan a to e naxa faxa gbengberenyi ma.

⁶ E xa jere birin findixi misaali nan na won be, alako won naxa bira fe jaaxi foxo ra alo e a rabaxi ki naxe. ⁷ Wo naxa kuyee batu, alo ndee a raba ki naxe e tagi. A sebexi Kitaabui kui, «Nama naxa doko e degede, e naxa e min, e fa keli yene rabade.» ⁸ Won naxa bira yene foxo ra alo ndee a raba ki naxe e ya ma. Na kui, mixi

wulu mɔxɔŋen mixi wulu saxan naxa sɔnto lɔxɔe keren kui. ⁹ Won naxa Marigi mato alo ndee a mato ki naxe e ya ma, bɔximasee naxee faxa. ¹⁰ Wo naxa wo mawa, alo ndee e mawa ki naxe e ya ma, sayamaleke fa e faxa. ¹¹ Na fe mɔoli e lixi ne, a xa findi misaali ra won tan mixie be naxee na waxati donxɔe. A birin sebexi na nan ma.

¹² Na kui, naxan laxi a ra a tixi, a xa meeni a yete ma alako a naxa bira. ¹³ Maratantanyi yo mu wo lixi, adamadi mu nɔma naxan na. Ala na a xui xanbi ra. A mu a luma maratantanyi yo xa wo li, naxan nɔma wo ra. Maratantanyi na wo li, Ala fɛere nde fima ne wo ma, alako wo xa nɔ minide a kui, wo xa nɔ a ra.

¹⁴ Na kui, n xanuntenyie, wo xa gbilen kuye batufe foxɔ ra. ¹⁵ N na wɔyenfe xaxilimae nan be, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra. ¹⁶ Won Ala tantuma minse naxan ma, na minse mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi wuli na a ra? Won taami naxan itaxunma won bore ma, na taami mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi fate na a ra? ¹⁷ Taami keren nan a ra. Won fan, hali won wuya, won bara boni won bore ra, won bara findi mixi keren na, barima won birin taami keren nan donma.

¹⁸ Wo Isirayilakae yati mato. Naxee serexe sube donma, e mu lama xe na wali ra naxan nabama serexebade? ¹⁹ N wama munse masenfe na kui? Serexe sube naxan fixi kuye ma a tide gbo? Xa na mu a ra na kuye tide gbo? Astɔfulahi. ²⁰ N xa a fala wo be, kuye batuie serexe bama jinnɛe nan be, e mu a bama Ala xa be. N tan mu tinma wo nun jinnɛe xa lu fe keren. ²¹ Wo mu nɔma minse minde Marigi xili ra, wo man

xa minse min jinnɛɛ xili fan na. Wo mu nɔma taami donde Marigi xili ra, wo man xa taami don jinnɛɛ xili ra. ²² Wo wama Marigi raxɔnɔfe nɛ, naxan mu wama a firin nde xɔn? Wo jɔxɔ a ma won senbɛ dangi a gbe ra?

²³ A birin daxa, kɔnɔ a birin mu fe fanyi raminima. A birin daxa, kɔnɔ a birin mu findima munafanyi ra. ²⁴ Mixi naxa a yete kan xa munafanyi gbansan xa fen, a xa a boore xa munafanyi fan fen. ²⁵ Wo nɔma sube mɔoli birin donde naxan matima makiiti. Hali wo mu gaaxu, na sese mu findixi yunubi ra, ²⁶ barima «Alatala nan gbe na bɔxi nun a ise birin na.»

²⁷ Xa danxaniyatare nde wo xili wo xa wo dege yire keren, xa wo wama sigafe, wo xa siga, wo xa donse mɔoli birin don a naxan fima wo ma. Na sese mu findima yunubi ra. ²⁸ Kɔnɔ xa a sa li mixi nde fa a fala wo bɛ, «Yi donse baxi serexe nan na,» wo naxa na don na kanyi xa fe ra, barima yunubi nan a ra a bɛ a xaxili ki ma. ²⁹ Yunubi fe mu a ra i tan bɛ i xaxili ki ma, kɔnɔ a mu lanma i naxan nabama i xa yeteralu kui, i boore xa na maɔxun i bɛ yunubi ra. ³⁰ A mu lanma mixi xa fe jaaxi maɔxun n ma donse xa fe ra, n Ala tantuma naxan ma fe ra.

³¹ Na nan na ki, wo naxan yo donma, wo naxan yo minma, wo naxan yo rabama, wo xa na birin naba alako Ala xa matɔxɔɛ sɔtɔ. ³² Wo naxa mixi yo ratantan, Gireki yo, Yuwifi yo, Ala xa danxaniyatɔɛ yo. ³³ N fan jɛrema na ki nɛ, alako n ma fe birin xa rafan mixi birin ma. N mu na n yete xa munafanyi xa fenfe. N na mixi gbegbe xa munafanyi nan fenfe, alako e xa kisi.

11

Danxaniyatɔɛɛ xa malanyi raba ki

¹ Wo xa bira n ma misaali fɔxɔ ra, alɔ n fan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi xa misaali fɔxɔ ra ki naxe. ² N bara wo matɔxɔ barima wo ratuma n ma fe ma temui birin, wo man n ma yaamarie rabatuma.

³ A xɔli n ma wo xa a kolon xeme birin na Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma, gine birin na xeme xa yaamari nan bun ma, a nun Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala xa yaamari nan bun ma. ⁴ Xeme naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyenma Ala xili ra, a xunyi makotoxi, a bara a Marigi yelevu. ⁵ Gine naxan birin salima, xa na mu a ra a wɔyenma Ala xili ra, a xunyi mu makotoxi, a bara a xa mange yelevu. A luxi ne alɔ a xunyi bara bi.

⁶ Gine naxan mu a xunyi makotoma, hali a xunyi bi. Gine xunyi bife to findixi yaagi ra, xa na mu a ra a xunsexe maxabafe, a lanma ne a xa a xunyi makoto. ⁷ Xeme tan mu lanma a xa a xunyi makoto, barima a findixi Ala misaali nun a nɔre nan na, kɔnɔ gine tan findixi xeme xa nɔre nan na. ⁸ Xeme xa mu minixi gine i. Gine nan minixi xeme i. ⁹ Xeme xa mu daaxi gine xa fe ra. Gine nan daaxi xeme xa fe ra. ¹⁰ Na nan a toxi gine lanma a xa a xunyi makoto malekee xa fe ra. A xunyi makotofe findixi tɔnxuma nan na a a na xeme xa yaamari nan bun ma.

¹¹ Kɔnɔ Marigi xa fe kui, gine hayi na xeme ma, xeme fan hayi na gine ma. ¹² Gine minixi xeme i ki naxe, xeme fan barima gine nan saabui ra. Na birin kelixi Ala nan ma. ¹³ Wo xa na kiiti

sa wo yete ra. A daxa gine xa sali a xunyi mu makotoxi? ¹⁴ Wo daa ki yete yati a masenxi wo be a xeme xunsexe na kuya a findixi yaagi nan na a be, ¹⁵ konu gine tan xunsexe na kuya, na findixi a be nore nan na. Xunsexe kuye fixi gine ma a xunyi makotose nan na. ¹⁶ Xa mixi nde wama na fe matandife, a xa a kolon muxu nun Ala xa danxaniyatɔe jamae birama na seriyɛ nan foxo ra.

¹⁷ Konɔ fe nde na na wo naxan nabama wo xa malanyie kui, n mu noma naxan matoxode. Na nde bama wo xa fe fanyi nan na, a findi fe jaaxi ra wo be. ¹⁸ A folɛ, n bara a me a wo mu lanma wo bore ma wo wo malanma temui naxe. N laxi a ra nondi nde na na kui. ¹⁹ Lantareya na mini wo tagi, na noma ne a masende nondi na naxee be wo ya ma.

²⁰ Wo na wo malan, wo naxan donma a mu findixi Marigi xa serexe tonxuma xa ra, ²¹ barima ndee e degema e booree xanbi. Donse nun minse luma ndee yi ra, konu e booree tan luma kaame ra. ²² Banxie mu na wo yi ra wo wo degema a nun wo wo minma dennaxe? Munfe ra wo yoma Ala xa danxaniyatɔe jama ma, wo fa setaree rayaagi? N xa munse fala wo be? N xa wo matoxo? N mu wo matoxoma na xa fe ra.

²³ Marigi naxan masenxi n be, n bara na dentegɛ wo be. E Marigi Isa yanfa keɛ naxan na, a naxa taami tongo, ²⁴ a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa taami igira, a a so a foxirabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma yi saabui ra.» ²⁵ E to ge e degede, Isa man naxa tonbili tongo, a a fala, «N wuli nan ya, saate wuli

naxan baxi mixi gbegbe be. Wo na a min temui yo temui, wo xa ratu n ma yi saabui ra. ²⁶ Temui yo temui, wo ne na taami donma, wo ne na minse minma, wo luma Marigi xa faxe nan masen na han a gbilen waxati.»

²⁷ Na na a ra, mixi yo naxan na taami don, a na minse min binyetareja kui, a bara yunubi soto Marigi fate nun a wuli ra. ²⁸ Beenun mixi xa na taami don, beenun mixi xa na minse min, a lanma a xa a yete mato, ²⁹ barima naxan na taami don, a na minse min, a mu a kolon Marigi fate nan a ra, a bara kiiti jaaxi soto.

³⁰ Na nan a toxi furemae nun senbetaree wuyaxi wo ya ma. Ndee jan bara bele. ³¹ Xa won luma won yete mato ra, won mu fama kiiti jaaxi soto. ³² Marigi won makiitima ne, alako a xa won matinxin, won naxa kiiti jaaxi soto alo dunija mixie. ³³ N ngaxakerenyie, na kui, wo xa wo bore mame, wo wo malanma temui naxe Marigi xa serexe tonxuma donde. ³⁴ Xa kaame na mixi ma, a xa a dege a xonyi, alako a naxa findi kiiti jaaxi ra wo xa malanyi kui. N na fa, n fama na fe gbete yailande naxee kanaxi wo tagi.

12

Ala Xaxili danxaniyatse malife

¹ N ngaxakerenyie, a xoli n ma wo xa fahaamui soto fee ra Ala Xaxili Seniyenxi wo kima naxee ra. ² Wo to nu na kaafirija kui, fe nde naxa a niya wo xa bira kuye dunduxie foxo ra. ³ Na na a ra, n xa a fala wo be, mixi naxan woyenma Ala Xaxili

Seniyenxi saabui ra, a mu noma a falade, «Isa dankaxi.» Mixi yo fan mu noma a falade, «Isa findixi Marigi nan na,» xa Ala Xaxili Seniyenxi saabui xa mu a ra.

⁴ Ala xa ki dɔxɔɛ wuya, kɔnɔ a birin fatanxi Ala Xaxili keren nan na. ⁵ Ala xa wali dɔxɔɛ wuya, kɔnɔ a birin fatanxi Marigi keren nan na. ⁶ Ala xa fe rabaxi dɔxɔɛ wuya, kɔnɔ a birin fatanxi Ala keren nan na. Ala keren nan a ragirima wo xa nɔ na fee rabade.

⁷ Ala Xaxili a yete masenma kankan be jama xa munafanyi xa fe ra. ⁸ Ala Xaxili ndee kima xaxilimaya masenyi ra, a ndee kima fe kolonyi masenyi ra, ⁹ a ndee kima senbe ra naxan fatanxi danxaniya ra, a ndee kima senbe ra naxan a niyama e xa nɔ mixi rayalande, ¹⁰ a ndee kima senbe ra naxan findima kaabanakoe rabafe ra, a ndee kima masenyi ra e xa wɔyen Ala xili ra, a ndee kima kolonyi ra alako e xa fata Ala xa fe nun Sentane xa fe tagi rasade, a ndee kima senbe ra e xa nɔ xui gbete falade, a ndee kima na xuie madangife ra. ¹¹ Ala Xaxili keren nan na wali mɔɔli birin nabama. A kankan kima alo a a janigexi ki naxe.

¹² Mixi salonsee wuya, kɔnɔ e findixi fate gundi keren nan na. E birin nadɔxɔxi e bore ra, e findi keren na. Won nun Ala xa Mixi Sugandixi na na ki ne. ¹³ Won tan danxaniyatɔɛ birin bara Ala Xaxili kerenyi sɔtɔ. Won birin bara findi fate keren na. Yuwifi yo, Gireki yo, konyi yo, lasiri yo, won birin baloma Xaxili keren nan saabui ra.

¹⁴ Fate mu findixi salonse keren gbansan xa ra, e wuya. ¹⁵ Xa a sa li i sanyi a fala, «N mu na i

fate ma, barima n mu findixi belexe ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma. ¹⁶ Xa a sa li i tuli a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi ya ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma. ¹⁷ Xa fate birin sa findixi ya nan na, mixi fe mema di? Xa fate birin sa findixi tuli nan na, mixi se xiri mema di?

¹⁸ Ala bara salonse birin doxo mixi fate ma, alo a wama a xon ma ki naxe. ¹⁹ Xa na birin findi salonse keren na, fate fa findima a ra di? ²⁰ Salonsee wuya, kono fate gundi keren na a ra. ²¹ I ya mu noma a falade i belexe be, «N hayi mu na i ma.» I xunyi mu noma a falade i sanyi be, «N hayi mu na i ma.»

²² Na mu noma rabade feo! Hali fate salonse naxee senbe mu gbo, fate hayi na e ma. ²³ Won won fate salonse naxee mapoxunxi a e tide xurun, won meenixi nee ma dangi booree ra. Won won fate salonse naxee suturaxi, won meenixi nee ma dangi booree ra. ²⁴ Salonse naxee mu suturaxi, e hayi mu na a ma mixi xa menni e ma a gbe ra. Ala naxa mixi fate yailan alako salonse naxee mapoxunxi a e tide xurun, e tide xa dangi booree ra. ²⁵ A mu wama won xa fate salonse nde rafisa a boore be. A wama ne won xa meeni e birin ma. ²⁶ Xa a sa li salonse keren tooro, salonse booree fan tooroma ne. Xa a sa li salonse keren bara tide soto, salonse birin seewama ne na kui.

²⁷ Wo findixi Ala xa Mixi Sugandixi fate nan na. Wo birin bara findi salonsee ra na fate kerenyi ma. Kankan xa wali na na. ²⁸ A folo, Ala bara ndee ti Isa xa xerae ra danxaniyatoe jama ya ma. Na dangi xanbi, a bara ndee ti namiponmee

ra. A saxan nde, a bara ndee ti karamɔxɔe ra. A man bara a niya ndee xa nɔ kaabanako rabade, ndee xa nɔ mixi rayalande, ndee xa nɔ e booree malide ki gbete. A bara ndee ti yareratie ra, a bara ndee ki alako e xa nɔ xui gbete falade. ²⁹ Nee birin findixi xɛɛrae nan na? Nee birin findixi namijɔnmɛe nan na? Nee birin findixi karamɔxɔe nan na? Nee birin nɔma kaabanako rabade? ³⁰ Nee birin fata mixi rayalande? Nee birin nɔma xui gbete falade? Nee birin nɔma na xuie madangide e booree be? ³¹ Wo xa fe birin naba alako Ala xa wo ki fee ra naxee dangi fe birin na. Yakɔsi n xa kira fisamante masen wo be.

13

Xanunteya

¹ Hali n nɔma adamae nun malekee xui falade, xa xanunteya mu na n boje kui, n xui luma ne alo paani nun tolonyi bonbo xui. ² Hali n masenyi ti Ala xili ra, n gundo birin kolon, n man fe tilinxi birin fahaamu, xa xanunteya mu na n boje kui, mixi fufafu nan n na. Hali n ma danxaniya gbo han n fa nɔ geya tongode a tide, xa xanunteya mu na n boje kui, n tide yo mu na. ³ Hali n nan n harige birin itaxun setaree balofe ra, hali n faxa te xɔra Ala xa fe ra, xa xanunteya mu na n boje kui, na mu findima geeni yo ra n be.

⁴ Xanunteya a niyama ne mixi xa findi mixi dijɛxi ra, a findi mixi malima ra. A mu milama, a mu a yete matɔxɔma, a mu a yete igboma, ⁵ a mu xurutareja rabama, a mu a yete xa geeni fenma, a mu xɔnɔma. Gbesɛnxɔnnɛya mu

luma a bɔɓɛ kui, ⁶ a mu ɲɛlexinma wule ra, a ɲɛlexinma nɔndi nan na. ⁷ Xanunteya na naxan bɛ, a diɲɛma fe birin ma, a mu tɛɛ fefe, a a xaxili tima fe fanyi ra tɛmɔi birin, a tunnaɓɛxi fe birin ma.

⁸ Xanunteya mu ɲɔnma abadan. Wɔyɛnfe Ala xili ra a ɲɔnma nɛ, xui gbɛtɛɛ falafe danma nɛ, kolonyi fan ɲɔnma nɛ. ⁹ Won mu fe birin kolon, won mu gɛma namijɔnmɛ masenyi birin falade, ¹⁰ kɔnɔ fe kamalixi na a li, fe kamalitare ɲɔnma nɛ. ¹¹ N dimɛdi tɛmɔi, n ma wɔyɛnyi yo, n ma maɲɔxunyi yo, n xaxili yo, a birin nu findixi dimɛdiɲa nan na. Kɔnɔ n to mɔ, n bara dimɛdi fee lu na. ¹² To won mu fee igbɛma a fanyi ra. A luxi alɔ won na won yɛtɛ matofe kike ma naxan mu igbɛma a fanyi ra. Kɔnɔ waxati na fafe, won fee igbɛma nɛ a fanyi ra, a luma nɛ alɔ won nun na fee na ti yire keren. To n mu fe birin kolon, kɔnɔ waxati na fafe, n ma fahaamui fama kamalide, n fa fe kolon alɔ Ala n kolonxi ki naxɛ.

¹³ Fe saxan nan buma: danxaniya, xaxili tide, nun xanunteya. Kɔnɔ xanunteya nan dangi nee birin na.

14

Xui gbɛtɛɛ falafe nun wɔyɛnfe Ala xili ra

¹ Xanunteya xa lu wo bɔɓɛ kui. Wo kata wo xa Ala xa kie sɔtɔ a Xaxili Seniyɛnxi saabui ra. Wɔyɛnfe Ala xili ra, wo xa na nan singe fen.

² Mixi naxan xui gbɛtɛɛ falama, a mu wɔyɛnfe adama xa bɛ, a wɔyɛnma Ala nan bɛ, barima adamadi mu na xui mɔɔli mɛma. Na xui naxan findima gundo ra, Ala Xaxili na nan falama.

³ Mixi naxan wøyenma Ala xili ra, a tan fe nan falama adamadie be naxan noma e xa danxaniya rasabatide, a e ralimaniya, a sunnunyi ba e ma.

⁴ Kɔnɔ mixi naxan wøyenma xui gbeteɛ ra, a a yete gbansan nan malima. Naxan wøyenma Ala xili ra, a danxaniyatɔɛ ɲama nan malima.

⁵ A xɔli n ma wo birin xa xui gbeteɛ fala, kɔnɔ n wama naxan xɔn dangife na ra, wo xa nɔ wøyende Ala xili ra. Na nan tide gbo dangife xui gbeteɛ falafe ra, fo na xui gbeteɛ xa madangi danxaniyatɔɛ ɲama be, alako e xa danxaniya xa sabati. ⁶ Yakɔsi, n ngaxakerenyie, xa a sa li n naxa fa wo yire n xui gbeteɛ falafe ra wo mu naxee mɛma, na wo malima di? Kɔnɔ xa n fa laamatunyi, kolonyi, Ala xa masenyi, nun xaranyi masende wo be, na nan findima munafanyi ra wo be.

⁷ Hali xule nun kɔra, se naxee mu ɲengima, xa e sigi sa xui mu fiixe, mixi mu noma a kolonde.

⁸ Xa sara xui mu fiixe, sɔɔri gali mu noma a kolonde gere waxati bara a li. ⁹ Wo tan fan, xa wo xui fala mixie mu naxan kolon, e fa fahaamui sɔtoma na ma di? Wo wøyenma fufafu.

¹⁰ Xui wuyaxi nan na duniɲa, kɔnɔ e birin masenyi nde nan tima. ¹¹ Xa mixi wøyen n be xui nde ra n mu naxan kolon, muxu birin bara findi xɔɲe ra muxu bore be. ¹² Na kui, wo tan naxee wama Ala xa wo ki, wo xa kata a xa wo ki ki ra naxan danxaniyatɔɛ ɲama rasabatima.

¹³ Naxan xui gbeteɛ falama, a xa Ala maxandi alako a man xa fata na xui madangide a booree be. ¹⁴ Xa n salima xui gbeteɛ ra, n bɔɲe salima, kɔnɔ n salima fahaamutareɲa nan kui. ¹⁵ A

lanma n xa munse raba? A lanma n xa sali n boɲe ra, n man xa sali fahaamui ra. N xa beeti ba n boɲe ra, n man xa beeti ba fahaamui ra. ¹⁶ Xa na mu a ra, i na Ala tantu i boɲe ra, mixi naxan doxoɲi i seeti ma, a mu noɲa «Amina» ratinde, barima a mu i xa xui fahaamuma. ¹⁷ I tantui fanyi rasigama Ala nan ma, koɲo boore xa danxaniya mu noɲa sabatide na saabui ra. ¹⁸ N bara Ala tantu, barima n xui gbete falama dangife wo birin na, ¹⁹ koɲo mixi woɲen suuli naxan fahaamuma, e tide gbo xaranyi ki ma dangife woɲen wulu ra, naxee falaxi xui gbete danxaniyatɔe pama mu naxee kolon.

²⁰ N ngaxakerenyie, wo naxa wali alo dimedie, wo xa wali ne alo kuntigie. Fe paaxi ma, wo xa lu alo diyore gbeeli. Koɲo xaxili ma, wo xa lu alo mixi moxi. ²¹ A seɲexi Kitaabui kui, «Marigi naxa a masen, «N fama woɲende yi pama be xui gbete ra naxan fatanxi xoɲe ra, koɲo hali n woɲen na ki, e mu n xui suxuma.»»

²² Na nan a toxi, xui gbete falafe findixi tonxuma ra danxaniyataree nan be, danxaniyatɔee xa mu a ra. Koɲo woɲenfe Ala xili ra, na nan findixi tonxuma ra danxaniyatɔee be, danxaniyataree xa mu a ra. ²³ Xa a sa li danxaniyatɔe pama birin na yire keren xui gbete falafe ra, danxaniyatare ndee na so, xa na mu a ra mixi gbete naxee wama wo xa fe ramefe, e mu a falama xe a wo bara daxu? ²⁴ Koɲo xa wo birin na woɲenfe Ala xili ra, danxaniyatare nde na so, xa na mu a ra mixi gbete naxan wama wo

xa fe ramεfe, a a yete kolonma ne yunubitoe ra, a wo xa masenyi kolon nondi ra, ²⁵ a gundo birin makenen. Na kui, a a yete igoro boxi, a Ala batu, a a fala, «Ala yati na wo ya ma.»

²⁶ N ngaxakerenyie, a lanma won xa munse raba? Wo na wo malan, ndee xa beeti ba, ndee xa mixie xaran, ndee xa laamatunyi masen, ndee xa woyen xui gbete ra, ndee xa na xui gbete madangi. Na birin xa raba alako danxaniyatoe nama xa sabati. ²⁷ Xa mixie xui gbete falama, e naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Kankan xa woyen a woyen temui, kankan xa mixi soto naxan na xui madangima booree be. ²⁸ Xa mixi mu na naxan na xui madangima, na kanyi xa a sabari malanyi kui, a xa woyenyi xa lu a tan nun Ala gbansan tagi.

²⁹ Xa mixie woyenma Ala xili ra, e fan naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxan. Booree xa na masenyie mato a fanyi ra. ³⁰ Xa Ala masenyi fi mixi nde ma a xili ra, boore na woyenfe temui naxe, naxan na woyenfe a lanma a xa dundu sinden. ³¹ Kankan noma woyende Ala xili ra a xa waxati, alako birin xa xaranyi nun limaniya soto. ³² Namijonme tan, a masenyi tima a panige nan na. ³³ Ala mu wama xurutarena xon, a wama ne fe birin xa raba a raba ki ma bonesa kui.

Seniyentoe nama birin bara lan a ma, ³⁴ a ginεe xa e sabari malanyie kui. E mu lan e xa woyen, e xa lu magore kui alo Ala xa seriyε a masenxi ki naxe. ³⁵ Xa e wama maxorinyi tife, e xa e xa mōri maxorin banxi, barima a mu daxa ginε xa woyen malanyi kui.

³⁶ Ala xa masenyi fatanxi wo tan nan na? A masenxi wo tan nan gbansan be? ³⁷ Xa mixi nde a maṛoxun a namipɔnmɛ na a ra, xa mixi nde a maṛoxun a Ala bara a ki, a xa n ma sebeli kolon Marigi xa yaamari ra. ³⁸ Xa a mu na kolon nɔndi ra, Ala fan mu na kanyi kolonma a xa mixi ra.

³⁹ Na kui, n ngaxakerenyie, wɔyɛnfe Ala xili ra a xa rafan wo ma. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ xui gbɛtɛ falafe ra, ⁴⁰ kɔnɔ wo xa na raba a raba ki ma seriye ra.

15

Marakeli

¹ N ngaxakerenyie, n bara wo ratu Ala xa xibaaru fanyi ra, n naxan masenxi wo be, wo danxaniyaxi naxan ma, wo biraxi naxan fɔxɔ ra. ² Xa wo lu na fɔxɔ ra alɔ n a masenxi wo be ki naxe, wo fama nɛ kiside na saabui ra. Xa wo mu lu na fɔxɔ ra, wo xa danxaniya bara findi fe fufafu ra wo be.

³ N nu bara masenyi hagige ti wo be, n naxan sɔtɔ. A tan nan ya. Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa won ma yunubie xafari fe ra, alɔ a nu seɓexi ki naxe. ⁴ A naxa ragata gaburi kui, a man naxa keli faxɛ ma a xi saxan nde, alɔ a nu seɓexi ki naxe. ⁵ A naxa mini Kefasi nun Isa xa xɛera fu nun firinyie ma. ⁶ Na dangi xanbi, a naxa mini danxaniyatɔɛ kɛmɛ suuli ma tɛmɛi keren. Han ya na danxaniyatɔɛ gbegbe baloxi, kɔnɔ ndee bara laaxira. ⁷ Na dangi xanbi, a naxa mini Yaki ma, a man naxa mini a xa xɛera birin ma.

⁸ A dɔnxɔɛ ra, a naxa mini n fan ma. N mu nu findixi a xa xɛera ra, a booree sugandixi tɛmɛi

naxε. ⁹ N tide mu nu gbo alo xεera booree. Xεera xili mu lanma a xa fala n xun, barima n nu bara Ala xa danxaniyatεe nama jaxankata. ¹⁰ Kεnε n bara findi Isa xa xεera ra Ala xa hinne saabui ra. Na hinne mu findixi fe fufafu ra n be. N bara wali dangife xεera birin na, kεnε n tan mu a ra. Ala xa hinne nan walixi n be n ma dunijeigiri kui. ¹¹ Xa n tan nan na kawandi tixi ba, xa e tan nan na kawandi tixi ba, na nan kawandixi wo be. Wo bara γε danxaniyade na nan ma.

¹² Xa kawandi sa tife a Ala xa Mixi Sugandixi bara keli faxε ma, munfe ra ndee a falama wo ya ma a mixi mu kelima faxε ma? ¹³ Xa mixi mu kelima faxε ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxε ma. ¹⁴ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxε ma nu, muxu xa kawandi nun wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na. ¹⁵ Na kui, muxu bara findi seede wule false ra Ala be, barima muxu bara seedejoxoya raba a Ala bara a xa Mixi Sugandixi rakeli faxε ma. Kεnε xa nεndi na a ra mixie mu kelima faxε ma nu, Ala fan mu a rakelima nu. ¹⁶ Xa mixie mu kelima faxε ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxε ma. ¹⁷ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxε ma nu, wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na, wo xa yunubie man na wo ma, ¹⁸ a nun Isa xa danxaniyatεe laaxiraxie fan bara lεe. ¹⁹ Xa won won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra yi dunijeigiri gbansan nan ma fe ra, a lima nu won ma fe bara makinikini dangi adamadi birin na.

²⁰ Kεnε n xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi nan kelixi faxε ma. A bara findi mixi singe ra naxan kelixi faxamixie ya ma. ²¹ Faxε to

so dunija adama saabui ra, marakeli fan soxi adama nde nan saabui ra. ²² Mixi birin faxama Benba Adama nan xa fe ra. Mixi birin man kelima faxe ma Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe saabui ra. ²³ Kɔnɔ kankan kelima a waxati ne. Ala xa Mixi Sugandixi singe nan keli. A na fa temui naxe, a xa mixie fan kelima ne. ²⁴ A na mangeya ragbilen Baba Ala ma, a na ge nɔde mangeya nun senbe birin na, dunija jɔnma ne na waxati. ²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi xa ti mange ra, han Ala xa a sanyi ti a yaxui birin ma. ²⁶ A yaxui dɔnxɔe a naxan ibutuxunma, na findixi faxe nan na. ²⁷ Ala nan na birin saxi a xa yaamari bun ma. A to a fala a birin saxi a xa yaamari bun ma, a kolonxi a Ala naxan birin saxi a xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma, Ala tan mu na na yaamari bun ma. ²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi na na birin nagbilen Ala ma, a tan fan fama lude Ala xa yaamari nan bun ma, naxan singe nu bara yaamari so a yi ra. Ala fama yaamari rabade na temui fe birin xun ma.

²⁹ Xa marakeli mu na nu, munfe ra ndee fa e xunxama ye xɔɔra faxamixie be? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, munfe ra ndee e xunxama ye xɔɔra e be? ³⁰ Munfe ra muxu tan bara tin lude fe xɔɔxɔe kui temui birin? ³¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be a nɔndi ki ma, lɔxɔ yo lɔxɔ n na faxe nan de ma. N a falama wo tan be, n seewaxi wo tan naxee xa fe ra, barima wo danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan ma, naxan findixi won Marigi ra. ³² Munafanyi mundun na n be adama ki ma, xa n bara sube xaapexie gere Efese? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, «won xa won dege, won xa won min,

barima tina won faxama ne.»

³³ Wo naxa tantan. Neɓeboore kobie nan yuge fanyi masarama. ³⁴ Wo xa soobe suxu, wo xa yunubi lu na. Ndee wo ya ma e mu Ala kolon. N xa a fala wo be, na bara findi yaagi ra wo be.

³⁵ Nde nooma a yete maxorinde, a naxe, «Mixi faxaxie kelima di? Fate mooli mundun luma e ma?» ³⁶ Xaxilitaree, wo mu a kolon sansi xori mu nooma findide sansi ra, fo a faxa sinden? ³⁷ Sansi xori naxan sima boxi, a nun a soli naxan tema, e keren mu a ra. Sansi xori tan, a xori gbansan na a ra, temunde maale xeta, xa na mu a ra sansi xori gbete. ³⁸ Ala sansi xori birin findima sansi ra alo a wama a xon ma ki naxe. Sansi xori mooli birin a soli nan naminima.

³⁹ Nimase fate birin mu luma ki keren. Mixi fate na ki keren. Sube fate na ki gbete. Xoni fate nun yete fate fan na e xati ma. ⁴⁰ Se naxee na boxi ma, a nun se gbete naxee na koore ma, e tagi rasa. E birin daaxi e gbe ki ne. ⁴¹ Soge yanbama ki naxe, a nun kike yanbama ki naxe, a nun tunbuie yanbama ki naxe, e birin keren mu a ra. Hali tunbuie na a ra e mu yanbama ki keren.

⁴² Faxamixi rakelixie luma na ki ne. Mixi na dunija temui naxe, a fate nooma kanade, konon a na keli faxe ma, a fate mu nooma kanade sonon. ⁴³ Mixi ragataxi gaburi kui temui naxe, a boroma ne, a senbe jon, konon a kelima faxe ma senbe nun noore nan na. ⁴⁴ Mixi na ragata a fate na dunija ki nan ma, konon a kelima a laaxira ki nan ma. Dunija fate na na, laaxira fate fan na.

⁴⁵ Na nan a toxi a sebexi, «Adama singe findixi nimase nan na.» Adama donxoe findixi xaxili

nan na naxan mixi rakisima. ⁴⁶ Adama singe findixi dunija mixi nan na, koore ma daaxi mu a ra. Koore ma daaxi nan fama dunija ma daaxi xanbi ra. ⁴⁷ Adama singe fatanxi dunija bende fuɲi nan na. Adama firin nde fatanxi koore nan na. ⁴⁸ Adamadie maniyaxi won benba Adama nan na, naxan daaxi bende ra. Mixi naxee tema koore, e masarama ne, e fa lu alo na Adama naxan kelixi koore. ⁴⁹ Won to maniya won benba Adama ra dunija, won man fama maniyade na Adama nan na naxan kelixi koore ma.

⁵⁰ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be, dunija fate mu noma Ala xa ariyanna sotoɗe ke ra. Nimasee fate mu noma ariyanna sotoɗe ke ra. E fate boroma ne, konɗo fate boroxi mu noma sode ariyanna. ⁵¹ N xa gundo fala wo be. Won birin mu faxama, konɗo won birin masarama ne ⁵² mafuren mafuren sara donxoe xui ma. Na sara na fe, faxamixie kelima ne faxe ma fate neene ra e ma naxee mu boroma sonon. Won fama ne masarade. ⁵³ Naxan lan a xa borɗo, na mu boroma sonon. Naxan lan a xa faxa, na mu faxama sonon.

⁵⁴ Fate boroxi na findi fate borotare ra, fate faxaxi na findi fate faxatare ra, yi sebeli fama kamalide na temui ne:

«Wo bara xunnakeli soto faxe ma.

⁵⁵ Faxe xa xunnakeli na minden?

Faxe xa toore na minden?»

⁵⁶ Yunubi findixi toore nan na naxan bara mixi faxa. Yaamari findixi yunubi xa senbe nan na.

⁵⁷ Ala tantu, naxan bara won xun nakeli won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. ⁵⁸ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa danxaniya xa sabati. Wo naxa a lu limaniya xa ba wo yi ra. Wo xa

wakili Marigi be temui birin, barima wo a kolon a wo naxan nabama a be fe fufafu xa mu a ra.

16

Pɔlu xa ɲungui

¹ Wo xa kɔbiri malan seniyentɔɛɛ be, alo n Galati bɔxi danxaniyatɔɛ ɲamae yamarixi ki naxe. ² Kankan xa kɔbiri nde sa a xati ma a harige bere ra sande lɔxɔɛ birin, alako kɔbiri xa ge malande beenun n fa temui. ³ N na fa, n bataaxe soma mixie yi ra wo naxee sugandima kɔbiri xanife ra Darisalamu. ⁴ Xa a lanma n fan xa siga, muxu birin na a ra.

⁵ N na dangi Masedon bɔxi ra, alo n wama a xɔn ma ki naxe, n fama ne wo yire. ⁶ Temunde n saxanyi raba wo xɔnyi, xa na mu a ra n ɲeme radangi naa, alako wo xa nɔ n malide n ma biyaasi kui. ⁷ Xa Ala tin, n mu findima dangimixi tun na. A xɔli n ma n xa lu wo yire dondoronti. ⁸ Kɔnɔ n xa lu be Efese han Xe Xabe Sali xa ba a ra, ⁹ barima n ma wali na sɔɔneyafe, hali n yaxuie to wuyaxi n be.

¹⁰ Xa Timote fa wo yire, wo a rasene alako a naxa fa gaaxu wo ya ra, barima a walima Marigi nan be alo n tan. ¹¹ Mixi yo naxa yo a ma. Wo xa a mali a xa biyaasi kui alako a xa n li bɔɲesa kui. N tan nun n ngaxakerenyie na a mamefe.

¹² Wo xa a kolon n bara won ngaxakerenyi Apolosi karaxan a xa siga wo yire a nun danxaniyatɔɛ ndee. A singe a mu nu tinxi, kɔnɔ yakɔsi a bara nate tongo a xa siga a na feere soto temui naxe.

¹³ Wo xa wo yete mato, wo xa wo xa danxaniya rasabati, wo xa limaniya, wo xa wo senbe so.

¹⁴ Wo xa fe birin naba xanunteya ra. ¹⁵ N ngaxakerenyie, n xa marasi nde sa na xun ma. Wo a kolon a Sitefana xa denbaya nan singe danxaniya Akayi boxi ma. E bara wali seniyentoe be ki fanyi ra. ¹⁶ Wo xa lu na mixi mooli xa yaamari bun ma, a nun mixi naxan birin Ala xa wali rabama.

¹⁷ N bara jlexin Sitefana, Forotunatu, nun Axayikusu fafe ra, barima e bara n mali wo xanbi. ¹⁸ E bara limaniya fi won birin ma. Wo xa na kolon e be.

¹⁹ Danxaniyatoe jama naxee na Asi boxi ma e bara wo xeebu. Akila, Pirisila, nun danxaniyatoe jama naxan e malanma e xonyi, e fan bara wo xeebu Marigi xili ra. ²⁰ Ngaxakerenyi naxee na be, e birin wo xeebu. Wo xa wo bore xeebu danxaniyatoe xa xanunteya kui.

²¹ N tan Polu bara yi xeebui sebe n yete belexe ra. ²² Naxankate xa lu mixi be naxan mu Marigi xanuma. Won Marigi xa fa. ²³ Marigi Isa xa hinne wo ra. ²⁴ N bara wo xanu Ala xa Mixi Sugandixi Isa xili ra. Amina.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2